

Södertörns högskola | Institutionen för utbildningsvetenskap

Examensarbete 15 hp | Utbildningsvetenskap C | vårterminen 2011

Fritidspedagogers syn på samarbetet med skolan – en fallstudie kring tre fritidspedagogers syn på samarbetet med klasslärarna

Av: Maria Ersholt

Handledare: Henrik Bohlin

Abstract:

This is a case study where the purpose is to examine three youth workers view of the cooperation with the classroom teachers.

This study was conducted through qualitative interviews, which are usually used when one wants to interpret or explain something. Unlike quantitative interviews, which are used when one is trying to measure something. I have used semi-structured interviews when I tried to answer my questions. My results showed that the three different informants collaborated with the school and classroom teachers in different ways, one of them had no scheduled time to plan with classroom teachers, while the other two had. Two of the informants worked in class during the mornings basically every day, the third one were in class for a few lessons. All informants claim that collaboration with classroom teachers function well, yet they all indicate that they do not actually think that collaboration works well. All informants pointed out that cooperation takes place on school conditions.

Keywords: *Youth worker, Interaction, Collaboration*

Nyckelord: *fritidspedagog, interaktion, samarbete, fritidshem*

INNEHÅLLSFÖRTECKNING:

1. INLEDNING OCH BAKGRUND:	4
1.1 FRITIDSHEMMETS UPPDRAG:	4
1.2 FRITIDSHEMMET I STÄNDIG FÖRÄNDRING:	4
1.3 PROBLEMBESKRIVNING:	5
2. SYFTE:	5
3. FRÅGESTÄLLNINGAR:	5
4. METOD OCH GENOMFÖRANDE:	6
5. TEORI:	8
5.1 SYMBOLISK INTERAKTIONISM:	8
5.2 HELHETSSYNYN:	10
5.3 STYRDOKUMENT:	11
5.4 TIDIGARE FORSKNING:	12
5.5 CENTRALA BEGREPP:	13
6. RESULTAT:	14
6.1 INFORMANTERNA:	15
6.1.1 Informant fritidspedagog 1:.....	15
6.1.2 Informant fritidspedagog 2:.....	15
6.1.3 Informant fritidspedagog 3:.....	15
6.2 INTERVJUSVAREN SORTERADE EFTER TEMAN:	15
6.2.1 Arbetsuppgifter och syn på yrkesroll.....	16
6.2.2 Arbetslag, planering och utvärdering	18
6.2.3 Helhetssyn	19
6.2.4 Påverkan fritidshem – skola	20
6.2.5 Direktiv	22
7. ANALYS:	23
8. SLUTSATS:	30
8.1 SLUTDISKUSSION:	30
LITTERATURFÖRTECKNING:	34
BILAGA 1:	36

1. Inledning och bakgrund:

1.1 Fritidshemmets uppdrag:

Fritidshemmets uppdrag är enligt forskarna att vara till hjälp för elever och föräldrar då det kommer till övergången mellan skolan, arbetslivet och hemmet. Förutom att komplettera skolan så har fritidshemmet i uppdrag att erbjuda barnen stöd i deras utveckling samt att se till att dessa barn får en meningsfull fritid. Fritidshemmet tar emot barnen under den tiden de inte går i skolan samt under skollov (Torstensson-Ed & Johansson 2000).

Skolverket anger i *allmänna råd och kommentarer – kvalitet i fritidshem* ett antal råd gällande fritidshemmets uppdrag. Ett av dessa råd är att det är viktigt att personalen på fritidshemmet utformar verksamheten på ett sådant sätt att den kompletterar skolan både när det kommer till tid och innehåll. Ett annat av råden påpekar vikten av att personalen erbjuder barnen en meningsfull fritid som är varierad samt utgår från barnens behov. Denna meningsfulla fritid ska vara stimulerande och bidra till barnens utveckling. Det tredje av råden påpekar vikten av att personalen binder samman omsorg och pedagogiken vilket stödjer barnens utveckling när det kommer till det emotionella, sociala, fysiska samt det intellektuella planet (Skolverket 2007).

1.2 Fritidshemmet i ständig förändring:

I boken *fritidshemmet i forskning och förändring* utgiven av skolverket så förklarar forskarna att fritidshemmet är en relativt ny verksamhet med många inblandade bland annat barn, föräldrar, samhället och personal. Denna verksamhet kom till på 1960-talet då fritidspedagogyrket utvecklades. Det har dock skett förändringar från då till nu. Forskarna skriver att övergången till det så kallade kunskapssamhället har lett till att fritidshemmet har fått nya funktioner i form av social, pedagogisk och ekonomisk natur. Under 1990-talet så skedde en del stora förändringar till exempel så förflyttades fritidshemmen till skolorna, vilket har resulterat i att fritidshemmen har fått en ny inriktning samt nytt innehåll. Att fritidshem och skolan har integrerats har även lett till att fritidshemmen har fått nya styrdokument och omfattas numera av läroplanen för grundskola, även kallad Lpo 94. Denna läroplan gäller dock inte fullt ut då detta är en frivillig verksamhet, skolverket har därför gett ut allmänna råd

för fritidshemmet som även det ska fungera som styrdokument (Torstenson-Ed & Johansson 2000).

Nu står vi inför en ny förändring, till höstterminen 2011 så kommer en ny läroplan för grundskola, förskoleklass och fritidshem samt en ny skollag att börja gälla. Enligt skolverket träder den nya skollagen i kraft den 1 juli 2011, i den så tydliggörs kraven på fritidshemmen och det poängteras att fritidshemmen har ett pedagogiskt uppdrag samt barnens rätt till stöd. I nya skollagen så påpekas även att man ständigt ska utveckla, följa upp och planera utbildningen (Skolverket 2011).

1.3 Problembeskrivning:

Monica Hansen skriver att i vissa fall kan fritidspedagogens ställning i skolvärlden vara mer problematisk än andras, då det kan vara svårt för dem att markera ett eget kompetensområde i förhållande till förskolelärarna och grundskolelärarna. Det kan även upplevas vara svårt att definiera vilka pedagogiska arbetsuppgifter yrket innehar. Hon skriver att underordningen fritidspedagogerna har i förhållande till lärarkulturen kan upplevas som ett hot mot deras yrkesidentitet (Hansen 2000).

På forskning.se så presenterar redaktör Carina Olsson tio frågor och svar om fritidsverksamheten. Dessa texter har blivit faktagranskade av Maria Hjalmarsson som arbetar som forskare vid Karlstads universitet, hon arbetar även med att sammanställa en kunskapsöversikt angående fritidshem för skolverkets räkning. Där tas inte bara problemet med de stora barngrupperna utan även problemet med att många fritidshem saknar en insatt ledning som hjälper pedagogerna att tolka läroplanen, istället får fritidspedagogerna själva försöka tolka läroplanen som är skriven med skolan som utgångspunkt (Olsson 2011).

2. Syfte:

Syftet med detta examensarbete är att undersöka tre fritidspedagogers syn på samarbetet med klasslärarna.

3. Frågeställningar:

Hur ser tre stycken fritidspedagoger på sin yrkesroll? Hur samarbetar tre olika fritidspedagoger med klasslärarna på de olika skolorna? Hur upplever de tre fritidspedagogerna samarbetet?

4. Metod och genomförande:

Jag kommer att använda mig utav kvalitativa undersökningsmetoder, där jag kommer att utföra kvalitativa halvstrukturerade intervjuer med tre fritidspedagoger för att undersöka hur fritidspedagoger och lärare samarbetar i skolans värld. Tanken bakom dessa intervjuer är att jag ska titta på fritidspedagogernas syn på samarbetet och i analysen kommer jag att ställa detta mot den tidigare forskningen där lärarnas syn på samarbetet har undersökts, på så sätt kan skillnader eller likheter lyftas fram.

Denna undersökning klassas som en fallstudie. Enligt Patel och Davidsson så innebär en fallstudie att man utför en undersökning på en liten grupp, där ett fall kan vara en person, en situation, en grupp människor eller en organisation. Då man gör en fallstudie så utgår man från ett helhetsperspektiv och försöker samla så mycket information som möjligt (Patel & Davidsson 2003).

Larsen skriver att enheter är det man vill undersöka och säga något om, det kan exempelvis vara grupper med människor som till exempel skolor eller fritidshem, men det kan även vara enskilda personer. Dessa personers olika egenskaper eller kännetecken kallas för variabler (Larsen 2009).

Jag ska för denna undersökning alltså välja ut mina enheter, i detta fall kommer enheterna vara enskilda personer, närmare bestämt personer som är utbildade till fritidspedagoger och arbetar som detta i dagsläget. Utifrån dessa två kriterier kommer jag att välja ut mina enheter eller informanter som jag valt att kalla dem. Jag kommer att hålla i halvstrukturerade intervjuer för att få svar på mina frågeställningar.

Larsen skriver att generalisera inte alltid är viktigt, ibland är undersökningens mål att uppnå kunskap om ett visst område utan att detta behöver gälla för personer som inte ingått i undersökningen. Om sådant är fallet görs urvalet av enheter ur ett icke-sannolikhetsurval, det finns flera sätt att välja ut enheterna. Detta kallar Larsen för "godtyckligt urval" och det är urvalet där forskaren själv väljer ut undersökningens enheter. Det kan göras utifrån olika kriterier som bland annat utbildning, kön, ålder etcetera. Det här sättet att bestämma urval förekommer ofta i kvalitativa undersökningar, hon skriver om hur godtyckligt urval kan ses som en form av strategiskt urval, detta på grund utav att forskaren gör ett medvetet val gällande vilka informanter som är mest lämpade för att belysa eller besvara den aktuella frågeställningen (Larsen 2009).

Jag gjorde ett godtyckligt urval då jag valde mina enheter, jag hade som tidigare nämnt bestämt mig för att jag ville intervjua fritidspedagoger som arbetade på fritidshem. Mina kriterier var utbildning samt arbetsplats. Dock har jag varit tvungen att tänja lite på ramarna då jag haft svårt att hitta informanter. Efter att ha ringt runt olika skolor i jakt på fritidspedagoger att intervjua stod det klart för mig att det var brist på fritidspedagoger som arbetade på fritidshem. Det fanns förskolelärare och grundskolelärare som arbetade på fritidshemmen, eller fritidspedagoger som arbetade i klass eller förskoleklass. Efter att ha ringt till nio skolor fick jag tag i min första informant. En av mina informanter var utbildad fritidsledare men arbetade på fritidshem och hade gått kurser på universitet. En annan av mina informanter var utbildad fritidspedagog men arbetade för tillfället i en förskoleklass där fritidset och förskoleklassen var integrerade. Den tredje av mina informanter var utbildad fritidspedagog och arbetade på fritidshemmet.

I min analys av resultatet från intervjuerna kommer jag att använda mig utav det hermeneutiska förhållningssättet där tolkning och förståelse är en framträdande del av perspektivet. Enligt Thomassen är förståelse att leva sig in i och göra en rekonstruktion av en främmande människas inre liv. Utgångspunkten för all sorts förståelse är enligt henne en människas ”inre upplevda erfarenhet”, dock är dessa upplevelser endast tillängliga för förståelse om de visar sig som livsytringar (Thomassen 2007). Jag kommer alltså använda mig av det här förhållningssättet då jag tolkar och försöker förstå mina informanternas uttalanden.

Patel och Davidson skriver i boken *Forskningsmetodikens grunder* att i en kvalitativ undersökning så strävar forskaren efter att till exempel tolka och förstå, beskriva någons uppfattningar eller kultur. De skriver även att i kvalitativa studier så får begreppet reliabilitet en annan betydelse än i kvantitativa studier. I kvalitativa studier liknar begreppet reliabilitet begreppet validitet, de menar att dessa begrepp så pass förenade med varandra att forskare oftast väljer att inte använda sig av begreppet reliabilitet utan validitet som begrepp får en bredare betydelse än i kvantitativa studier. I en kvalitativ undersökning pekar begreppet validitet på kvalitén på undersökningen, då menas kvalitén på hela forskningsprocessen. (Patel & Davidsson 2003).

Då jag inte kan garantera att mina informanternas svar stämmer överens med verkligheten och då mina tolkningar av informantens svar eventuellt skiljer sig från informantens intention när hon eller han svarade på frågan, kan jag tyvärr inte garantera att svaren inte stämmer överens

med verkligheten. Jag som forskare kan eventuellt ha påverkat informanten då de velat ge mig de svar som är socialt acceptabla och som stämmer överens med styrdokumentet. Om jag haft mer tid på mig att utföra denna undersökning samt om uppsatsen inte varit begränsad till 30-40 sidor så hade det eventuellt varit aktuellt med observationer samt vidare intervjuer för att säkrare kunna fastställa syftet bakom informanternas uttalanden.

Jag har i enighet med de forskningsetiska principerna valt att anonymisera mina informanter, jag har valt att kalla dem Fritidspedagog 1, 2 och 3, skolorna kallas A-,B- och C-skolan. Detta har gjorts för att integriteten hos mina informanter bibehållas. Enligt vetenskapsrådet och de forskningsetiska principerna lyder regel 6 som följande:

” Regel 6: Alla uppgifter om identifierbara personer skall antecknas, lagras och avrapporteras på ett sådant sätt att enskilda människor ej kan identifieras av utomstående. I synnerhet gäller detta uppgifter som kan uppfattas vara etiskt känsliga. Detta innebär att det skall vara praktiskt omöjligt för utomstående att komma åt uppgifterna ” (**Vetenskapsrådet s. 12**).

Jag har alltså följt denna regel då jag anonymiserat mina informanter, denna anonymisering har skett i mina anteckningar, transkriberingar och i denna rapport.

5. Teori:

5.1 Symbolisk interaktionism:

Jag har valt att använda mig av symbolisk interaktionism för att analysera resultatet av undersökningen. Denna teori hade jag inte hört om tidigare utan upptäckte det när jag läste igenom den tidigare forskningen för området. I ett examensarbete skriven av Modig och Olsson använde de sig av symbolisk interaktionism som teoretisk ram. När jag läste på om denna teori insåg jag möjligheterna till att använda teorin även för min undersökning.

Enligt Trost och Levin skapades begreppet symbolisk interaktionism av Herbert Blumer, han kom senare att tycka att termen inte var den mest lyckade men då den redan börjats användas i allmänhet så är det orimligt att försöka förändra den (Trost & Levin 2004).

Symbolisk interaktionism är enligt Trost och Levin ett perspektiv, tankesystem, förhållningsätt och en utgångspunkt för att analysera den sociala verkligheten. De anser att detta synsätt är ett bra analysredskap som kan användas då man studerar mänskligt gruppliv samt människan och gruppen som beståndsdelar av samhället. Detta teoretiska perspektiv

handlar mer om att förstå processer snarare än att förutsäga och förklara dem (Trost & Levin 2004).

" Symbolic interactionism is grounded on a number of basic ideas, or "root images," as I prefer to call them. These root images refer to and depict the nature of following matters: Human groups or societies, social interaction, objects, the human being as an actor, human action, and the interconnection of lines of action. Taken together, these root images represent the way in which symbolic interaktionism views human society and conduct. They constitute the framework of study and analysis"(Herbert Blumer 1986 s. 6).

Detta har jag tolkat betydelsen till att symbolisk interaktionism är grundad på ett antal grundläggande idéer, eller "grundläggande bilder", som han föredrar att kalla dem. Dessa grundläggande bilder hänvisar till och skildrar följande frågor: mänskliga grupper eller samhällen, social interaktion, objekt, människan som aktör, mänskligt handlande, och ömsesidig sammankoppling av tillvägagångssätt. Sammantaget representerar de grundläggande bilderna det sätt som symbolisk interaktionism ser på det mänskliga samhället och uppförande. De utgör ramen för studier och analys. Denna tolkning av hans text får stöd i Torst och Levins text där de skriver att ett teoretiskt perspektiv så som symbolisk interaktionism innehåller grundläggande föreställningar som förutom att de är grundläggande för teorin även hjälper oss att förstå verkligheten (Torst & Levin 2004).

Trost och Levin refererar till två andra forskare vid namn Thomas och Znaniecki, som hävdar att om en person definierar en situation som verklig blir den även verklig i sina konsekvenser. Alltså uppfattar personen inte bara sin verklighet, utan uppfattningen styr även hur personen väljer att bete sig. Trost och Levin påpekar dock att eftersom vi alltid definierar om situationer konstant så finns möjligheten att ändra uppfattning och i och med det även ändra vårt handlande (Trost & Levin 2004).

Boglund skriver att bara genom andras reaktioner på mina egna handlingar kan jag upptäcka mig själv som både subjekt och objekt. Genom andra formas min egen identitet, ett jag behöver enligt författaren andra som accepterar det som samspelspartner. Detta eftersom det egna jaget eller identiteten endast skapas samt underhålls via samspel, det egna jaget bör inte ses som en egenskap utan snarare som en

relation. Istället för att undersöka vilka egenskaper jaget har bör man istället studera hans eller hennes relationer till andra (Boglund 1975).

Människor är enligt Trost och Levin gruppvarer, de hävdar att samhället är fullt av människor som interagerar med varandra, men det är inte bara varandra vi interagerar med utan även med oss själva. Social interaktion är någonting vi ständigt ägnar oss åt enligt författarna, de poängterar interaktionens betydelse och hävdar att vi nästan alltid interagerar oavsett om vi gör eller inte gör något i en social situation. När människor tänker talar de med oss själva, när vi gör detta så sker det med ord eller symboler vilket är betydelsefulla för oss. Detta hävdar författarna innebär att vi behöver språket för att kunna tänka och vi har lättare att tänka ju mer nyanserat vårt aktiva språk är (Torst & Levin 2004).

Boglund skriver om Homans interaktionism där det sociala samspelet står i centrum, den inlärningsteorin säger att interaktionen är en situation för inlärning. De olika aktörerna i interaktionen belönar eller bestraffar varandra, detta leder till att aktörerna lär sig vilka beteenden som är lönsamma och vilka som inte är det (Boglund 1975).

Enligt Boglund förstärks tolkningar eller situationsdefinitioner om de blir gemensamma för många olika individer, och där igenom bildar en "social verklighet". Författaren förklarar att om dessa gemensamma tolkningarna bildar en social verklighet som folk rent allmänt erkänner eller följer så leder detta till att tolkningen förstärks (Boglund 1975)

5.2 Helhetssynen:

Torstensson-Ed och Johansson skriver att det inom skolan bör råda en helhetssyn på lärandet. Skolan ska inte bara fokusera på att utveckla barnens kunskaper i de olika skolämnena, fokus ska även ligga i att utveckla barnens praktiska, fysiska, sociala och estetiska förmågor. Barnen ska ses som aktiva medkonstruktörer till sin kunskapsutveckling (Torstensson-Ed & Johansson 2000).

Hansen skriver att bara för att barns utveckling av förmågor gällande matematik, läsning och skrivning normalt klassas som lärarens kompetensområde så betyder det inte att

fritidspedagogen saknar ansvar för dessa områden. Barnens utveckling i skolan är någonting som alla i skolan ansvarar för, detta är alltså ett gemensamt ansvar (Hansen 2000).

Enligt läroplanen för grundskola kan barns utveckling och lärande stärkas av att skolan, fritidsverksamheten samt förskoleklassen samarbetar och att det blir ett ömsesidigt möte mellan de pedagogiska synsätten i verksamheterna (Lpo 94).

5.3 Styrdokument:

I skrivande stund så är det de allmänna råden, läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshem även kallad Lpo 94 samt skollagen andra kapitlet som fungerar som styrdokument för fritidshemmen. Till hösten 2011 så kommer det som tidigare nämnt ske vissa förändringar gällande dessa styrdokument, då börjar den nya läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshem och den nya skollagen att gälla. Med dessa förändringar i styrdokumenten kan fritidshemmens verksamhet att komma att förändras. I läroplanerna och skollagarna talas det mycket om att de olika verksamheterna i skolan ska samverka och skapa en helhetssyn på barnen. Alltså kommer även detta avsnitt ta upp mycket om samverkan och helhetssynen inom skolans värld.

Enligt skolverket var läroplanen från en början utformade och formulerade utifrån skolans verksamhet. Läroplanen angav mål och riktlinjer samt värdegrunden och uppdraget för just den verksamheten. 1998 anpassades den för att kunna användas i fritidshemmen, därför ska denna läroplan tillämpas även i den verksamheten (Skolverket 2007).

Som jag tidigare nämnt i inledningen gäller inte Lpo 94 fullt ut i fritidsverksamheten. Forskarna skriver att då fritidshem och skolan har integrerats med varandra, har detta lett till att fritidshemmen fått nya styrdokument. Numera omfattas verksamheten av läroplanen för grundskola även kallad Lpo 94. Anledningen till att läroplanen inte gäller fullt ut för fritidshemmen, är på grund av att detta är en frivillig verksamhet där alla barn inte behöver vara inskrivna (Torstenson-Ed & Johansson 2000).

Enligt läroplanen så ska samarbetsformer utvecklas mellan skola, fritidshem och förskoleklass, detta för att vara till stöd för elevernas lärande och utveckling. Samarbetet mellan de olika verksamheterna i skolansvärld ska utgå från de nationella samt lokala riktlinjerna och målen som gäller för de olika verksamheterna. Det är rektorns ansvar att se till att dessa samarbetsformer utvecklas (Lpo 94).

Enligt Lpo11 har skolan som uppdrag att gynna barnens harmoniska utveckling, skolan ska åstadkomma detta genom att presentera undervisning som är varierad och välbalanserad sammansatt av arbetsformer och innehåll. Genom gemensamma erfarenheter och skolans sociala och kulturella värld skapas förutsättningar för utveckling och lärande där olika kunskapsformer kan ses som delar av en helhet. Barnens utveckling och lärande kan bli rikare om förskoleklassens, fritidshemmets och skolans pedagogiska synsätt möts (Lpo 11).

I skollagen 1985 skriver skolverket att

”Skolbarnsomsorgens uppgift är att komplettera skolan samt erbjuda barn en meningsfull fritid och stöd i utvecklingen.” (§ 3 i Skollagen: 1985).

I skollagen 2011 utvecklar de skolbarnomsorgen och fritidshemmets uppgift när de skriver att:

”Fritidshemmet kompletterar utbildningen i förskoleklassen, grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan och särskilda utbildningsformer som skolplikt kan fullgöras i. Fritidshemmet ska stimulera elevernas utveckling och lärande samt erbjuda dem en meningsfull fritid och rekreation. Utbildningen ska utgå från en helhetssyn på eleven och elevens behov”(§ 2 skollagen: 2011).

5.4 Tidigare forskning:

Ett examensarbete skriven vårterminen 2005 av Nilsson och Nilsson har undersökt lärare och fritidspedagogers syn på fritidspedagogens yrkesroll i skolan, vilket även är titeln på uppsatsen. I detta examensarbete så är huvudsyftet att undersöka om det finns några likheter eller skillnader mellan lärarna och fritidspedagogernas uppfattning om fritidspedagogens yrkesroll. De har använt sig utav halvstrukturerade kvalitativa intervjuer för att få svar på deras frågeställningar, intervjuerna utfördes med fyra stycken lärare samt fyra stycken fritidspedagoger. Resultaten från intervjuerna upplevdes av forskarna som varierande. Lärarna upplevdes anse att fritidspedagogerna var en resurs i skolan, dock hade lärarna olika uppfattningar om vad ordet resurs innebar. Fritidspedagogerna upplevdes ha ett generellt missnöje gällande arbetsfördelningen i skolan, de uttryckte ett problem vilket var att de inte hade lika mycket ork kvar till eftermiddagarna i fritidshemmen då de fått lägga största delen av deras energi i skolan. Forskarna kom fram till slutsatsen att fritidspedagogerna tillförde ett annat förhållningssätt till barnen än vad lärarna hade, att fritidspedagogerna är viktiga för

barnen när det kommer till den sociala delen samt att fritidspedagogerna är behövda i skolan och på fritidshemmet (Nilsson och Nilsson 2005).

Skolverket utförde en utvärdering av kvalitén i fritidshemmen år 2000, denna utvärdering presenterades i en rapport vilket fick namnet Rapport 186. Syftet med denna utvärdering var att studera effekterna på kvaliteten i fritidshemmens utifrån vissa aspekter, dessa aspekter var storleken på barngruppen, integreringen med skolan samt besparingar. Resultatet i utvärderingen är presenterad utifrån fritidspedagogens perspektiv såväl som föräldrarnas och barnens perspektiv. Undersökningen utfördes på 20 olika fritidshemsenheter i 20 olika kommuner och skedde via enkäter och intervjuer. Utifrån utvärderingen har skolverket dragit ett antal slutsatser där ibland slutsatsen att både föräldrar och personal anser att samverkan mellan skola och fritidshem är på väg åt rätt håll men att personalen ändå upplever att kvaliteten på verksamheten kunde vara mycket bättre. Detta leder till en frustration hos personalen då de vill ge barnen bättre omsorg och fler aktiviteter. Föräldrar och barn verkar dock vara nöjda med kvaliteten i fritidshemmen. En bakomliggande orsak till att personalen uppfattar det som att kvaliteten i verksamheten kunde bli bättre är bland annat problem att samverkan med skolan sällan sker på fritidspedagogens villkor, en annan orsak kan vara de ständigt växande barngrupperna. Enligt skolverkets rapport 186 verkar de flesta forskare vara överens om att fritidspedagogerna fungerar som en resurs för skolan. Samarbetet mellan lärare och fritidspedagoger anser forskarna ske under skoltid men inte under den skolfria tiden. Det som sker är alltså främst en förstärkning av skolans resurser (Skolverket 2000).

5.5 Centrala begrepp:

Här nedan presenteras de centrala begrepp som används i denna rapport, som en avgränsning vill jag informera om att då jag använder begreppet skola syftar jag på den undervisning som sker i förskoleklass och i årskurs 1-3.

Fritidspedagoger:

Då jag använder mig av begreppet fritidspedagoger syftar jag på personer vilka har utbildning från högskola eller universitet och har läst fritidspedagogik, samt arbetar på fritidshem.

Fritidspersonal:

Då jag använder begreppet fritidspersonal syftar jag på de personer som arbetar i fritidsverksamheten men inte har utbildning till fritidspedagog. Alltså kommer detta begrepp användas likt begreppet fritidspedagoger men då menar jag även utbildad personal.

Interaktion:

När det kommer till detta begrepp kommer jag att använda mig av samma förklaring som Trost och Levin ger. De hävdar att interaktion är då man samtalar med mer än bara munnen, man samtalar även genom kroppsspråk, miner, gester, handrörelser med mera. De skriver att vi nästan alltid interagerar, även om vi inte gör någonting social situation kan det hända att vi agerar. Även när vi förväntas göra någonting och vi är medvetna om det, men väljer att inte göra något så interagerar vi (Trost & Levin 2004).

Fritidshem:

Här kommer jag att använda mig av liknande innebörd vilket skolverket anger i de allmänna råden. Där beskrivs fritidshem som en pedagogisk gruppverksamhet vilket är till för barn upp till tolv års ålder. Dessa barn är inskrivna i verksamheten. Skolverket anger även att denna verksamhet kan bedrivas som en fristående verksamhet men att den oftast är integrerad med skolan och förskoleklassen (Skolverket 2007). När jag använder mig utav begreppet fritidshem så syftar jag på den skolfria tiden barnen är i skolan, detta begrepp är snarlikt till begreppet skolbarnomsorg, fritidshem syftar dock endast på de barn som är inskrivna i verksamheten.

Samverkan/ samarbete:

Här har jag valt att använda mig utav nationalencyklopedins förklaring av begreppen där det står att samverkan betyder ett gemensamt handlande för ett särskilt syfte. Samarbete betyder arbete vilket utövas av två eller flera personer samt har ett gemensamt syfte (Nationalencyklopedin). I denna undersökning kommer jag använda mig utav begreppen samverkan och samarbete synonymt.

6. Resultat:

Jag har intervjuat tre personer som arbetar på olika former av fritidsverksamhet, två av dessa personer är utbildade fritidspedagoger och den tredje personen är utbildad fritidsledare och har tagit extra poäng på högskola. Jag har i enighet med de rådande forskningsetiska principerna valt att anonymisera mina informanter. Jag har valt att kalla dem fritidspedagog 1, 2 och 3, kommer även att förkortas FP 1, 2 och 3. Skolorna har jag valt att kalla A-skolan, B-skolan och C-skolan. Först kommer informanterna, skolorna och kommunerna presenteras kort, därefter kommer intervjuerna presenteras i olika teman.

6.1 Informanterna:

Här nedan presenteras de olika informanterna, området och skolan.

6.1.1 Informant fritidspedagog 1:

Denna informant arbetar på A-skolan, vilket är belägen i en av Stockholms största kommuner, denna kommun är väldigt heterogen då de olika bostadsområdena skiljer sig åt i avseende av samhällsklasser. I det bostadsområdet där A-skolan är placerad är ett mångkulturellt område där de flesta invånarna har olika etnisk härkomst, i den bemärkelsen är även bostadsområdet heterogent. De flesta av invånarna tillhör arbetarklassen och bor i hyresrätter vilka byggdes som en del av Sveriges miljonprogram på 1960-70 talet. A-skolan är en F-9 skola med totalt omkring 670 elever. Fritidspedagog 1 som jag har valt att kalla henne är 53 år gammal och har 30 års erfarenhet av yrket. Hon vidareutbildade sig från barnskötare till fritidspedagog för 25 år sedan.

6.1.2 Informant fritidspedagog 2:

Denna informant arbetar på B-skolan, denna skola är placerad i en relativt homogen kommun där majoriteten av invånarna tillhör medelklassen och bor i villor eller radhus. Majoriteten av invånarna i denna kommun har en etniskt svensk härkomst. B-skolan är en F-9 skola med omkring 550 elever. Fritidspedagog 2 är 48 år och har 26 års erfarenhet av yrket.

6.1.3 Informant fritidspedagog 3:

Denna informant arbetar på C-skolan, denna skola ligger placerad i en relativt homogen kommun där de flesta invånarna tillhör arbetarklass och har andra etniska ursprung än svensk härkomst. Denna kommun är alltså mångkulturell och har många olika etniska ursprung representerade, över 100 olika språk talas av invånarna. I den bemärkelsen att invånarna kommer från olika länder samt har olika kulturer och språk kan kommunen även ses som heterogen. Denna informant, som jag valt att kalla fritidspedagog 3, är i 40-50 årsåldern har 22 års erfarenhet av yrket. Han är dock inte utbildad fritidspedagog utan han är utbildad fritidsledare och har tagit ett par kurser om pedagogik på universitet. Han skolade om sig från byggnadsarbetare till fritidsledare på slutet av 1980-talet.

6.2 Intervjuszvaren sorterade efter teman:

Här har jag valt att presentera svaren från intervjuerna utifrån olika teman som jag anser har med samarbete och samverkan att göra. Dessa olika teman är som följande 1. Arbetsuppgifter och syn på yrkesroll 2. Arbetslag, planering och utvärdering 3. Helhetssyn 4. Påverkan fritidshem – skola 5. Direktiv. Jag anser att dessa fem teman är komponenter som påverkar informantens uppfattning av hur samarbetet med lärarna fungerar.

6.2.1 Arbetsuppgifter och syn på yrkesroll.

Jag frågade informanterna vad deras arbetsuppgifter var, detta gjorde jag för att ta reda på hur informanterna arbetade under en arbetsdag och kunna se om de arbetade i skolklass under förmiddagen.

När jag frågade FP 1 om hur en typisk arbetsdag såg ut för henne berättade hon att hon börjar arbetsdagen kring klockan 8 då hon tar emot barn, föräldrar och personal. Hon fungerar som rastvakt på morgonen innan skolan börjar, dock kände hon att rastvakt är ett tråkigt uttryck och vill hellre säga att hon fungerar som rastvärd. Därefter är hon med en klass på förmiddagen, hon brukar börja det arbetet med att fråga klassläraren hur planeringen ser ut för dagen, detta då de inte haft någon planeringstid tillsammans. Efter att hon varit i skolan på förmiddagen äter hon lunch med eleverna och därefter är hon rastvakt eller rastvärd igen. Efter att ha varit rastvärd får hon en halvtimmes rast och en halvtimmes förberedelsetid då hon ska förbereda fritidshemmet och mellanmålet inför barnens ankomst. Därefter tas barnen emot på fritids och de gör olika aktiviteter med barnen så som högläsning, filmvisning, samarbetsövningar och så vidare.

FP 2 förklarade att skolan öppnade 06.30 men att på hennes avdelning så hade de anställda valt att börja senare för att de anser att det är viktigt att lägga ner lika mycket energi på förmiddagarna som på eftermiddagarna. På hennes avdelning är det en person som kommer kl 07:00 och att resten av personalen kommer mellan kl 07:30 och 08:00. Hon berättade att det var morgonfritids på avdelningen fram till klockan 09:00 då förskoleklassens verksamhet börjar. Mellan klockan 09:00 och 12:00 så har de anställda olika typer av förskoleklassverksamhet med barnen, i denna verksamhet har de även ett mellanmål insprängt. Därefter äter de lunch med barnen och en person är med barnen på rast medan resten av personalen tar rast, barnen får då syssla med lugna aktiviteter, då har de alltså ingen styrd verksamhet utan det är mer skolbarnomsorg som pågår. Vid 14:00 eller 14:30 så är det mellanmål med barnen igen och mellan 15:00 och 16:00 så har det någon form av styrd verksamhet.

FP 3 berättade att han är med i skolklassen under förmiddagar då de har livskunskap eller läsgrupper. Han fungerar även som rastvakt och är ute med barnen på skolgården under rasterna. Runt 13:30 börjar fritidsverksamheten normalt sätt, då går de på mellanmål med barnen och sedan har de olika intressegrupper. Dessa intressegrupper kan vara till exempel snickeriverkstan, idrott eller scenen. Han berättar att det alltid finns personal ute så att barnen som vill kan få gå ut på skolgården.

När jag ställde frågan hur de olika fritidspedagogerna såg på sin yrkesroll berättade FP 1 att många hon möter, och som hon inte har träffat på ett antal år blir förvånade och frågar henne om hon fortfarande arbetar på fritidshem. Vilket hon svarar att hon gör för att hon älskar sitt arbete och finner stor glädje i det. Hon menade att även om fritidsverksamheten har utvecklats och förändrats under den tiden hon varit verksam i yrket så uppskattar hon verkligen sitt yrke. Hon upplever att med de förändringarna som skett så har en helhetssyn på barnens utveckling vunnit stor mark och hon upplever att förändringarna har lett till förbättringar. Hon upplever även föräldrakontakten som väldigt givande. Någoting som hon däremot upplever som negativt är hur det brukar kallas att fritidspedagogerna kommer in i klassen och ”hjälper till”. Detta manifesterar sig genom hennes uttalande då hon säger:

”och sen så heter det ju också, någonting som jag har väldigt svårt för det är ju också att det kallas att vi ska komma och hjälpa till i klasserna och för mig är det helt alltså, jag arbetar. Jag menar jag kan hjälpa någon gammal dam över gatan men i vilket yrke hjälper man till egentligen? Alltså jag går ju in i klassen och arbetar . Även om det är läraren alltså klassläraren som har planerat lektionen och i viss mån så har jag också varit med och planerat om det är någonting speciellt också såklart. Vi pratar ju med varandra också självklart men det är ju klassläraren som har huvudansvaret för själva undervisningen, men att vi kommer in och arbetar” (FP1)

FP 2 påpekade att hon är en väldigt social person som uppskattar att arbeta med människor, hon anser att man bygger en form av kultur då man interagerar med andra människor. Hon påpekade att hon alltid haft en känsla av att hon vill ge sitt bästa till barnen och att hjälpa dem att utvecklas och lära sig saker på ett bra sätt. Hon menade på att en människa måste må bra för att kunna utvecklas och ta till sig ny lärdom. Hon berättade att hennes uppgift är att finnas där för barnen som en länk genom hela skoldagen, barnen ser henne på morgonen och på eftermiddagen. Hon finns där för barnen om de skulle behöva henne.

FP3 förklarade att eftersom han har en lungsjukdom som sätter sig på hans lungor så kan han inte skrika eller vara högljudd, vilket han menar att man inte behöver vara trots vad andra människor kanske tror. Han anser att om man är bestämd, konsekvent och rak från början så lär sig barnen att hantera detta, det räcker med att ha blicken. När han säger att det räcker med blicken så menar han att med blicken kan man säga att: ”du det där är faktiskt inte ok”. Han menar att barnen blir lugnare om man arbetar så. Sen påpekade han även att de har ettor och

när man går i ettan så är man mer livlig än i andra årskurser, barn är barn och det gäller att kunna ta att de är livliga och stänga av det ibland.

6.2.2 Arbetslag, planering och utvärdering

Jag frågade om hur fritidspedagogerna arbetade, om de tillhörde arbetslag och hur utvärderingar och planeringar gick till.

FP 1 förklarade att de arbetade i arbetslag men att arbetslagen var indelade så att det fanns ett fritidsarbetslag för personalen som arbetade på fritidshemmen, och sedan separata arbetslag för klasslärarna. På A-skolan skedde det inga schemalagda möten, varken APT det vill säga arbetsplatsträffar eller elevvårdsmöten. Klasslärarna planerar lektionerna som sker under skoltid och fritidspersonalen planerar fritidsverksamheten inom deras fritidsarbetslag. Dock upplevde FP1 att det finns en stor öppenhet mellan de flesta klasslärarna och fritidspersonalen. *”Det är ganska vanligt att det sker korridorsplanering och korridorsutvärdering”* säger hon. Hon påpekade även att hon pratat med en kollega dagen innan och sagt att det var första gången hon har varit med om att fritidspedagogerna inte blev inbjudna för att vara med på klasskonferenserna. Det tyckte hon var konstigt eftersom det är dem som ser barnen hela dagarna, från morgon till kväll. Det är även fritidspersonalen som träffar föräldrarna nästan varje dag, hon tyckte att de kunde ge ett nytt perspektiv till diskussionerna. Hon uppfattar det som att folk inte är negativa till att fritidspedagogerna borde vara med men att folk blir lite förvånade tänker lite att *”det hade vi inte tänkt på, att ni kan komma med nått”*. Även utvärderingarna är något som sker separat från klasslärarna men FP1 påpekade att det handlar mycket om personligheten, det handlar alltså om vilken klasslärare som arbetar tillsammans med vilken fritidspersonal.

FP2 berättade att de arbetar i fyra olika arbetslag på skolan, i hennes arbetslag är det personalen från förskoleklassen som samarbetar. De är sju stycken personer som arbetar heltid i förskoleklasserna. Hon berättade även att i de andra arbetslagen på skolan ser det lite olika ut, där är det bara fem stycken anställda som arbetar tillsammans, det är två lärare och tre fritidspedagoger. I varje arbetslag finns det en person som är fritidsansvarig och då ska föra fritidshemmets talan och lyfta fram viktiga frågor, inom FP2s arbetslag så är det hon som är fritidsansvarig.

Det FP2 tycker är positivt med att arbeta inom ett arbetslag är att man har en gemensam strävan, vilket är barnets bästa. Hon tycker även att det är positivt att skolan är så pass ny som den är, eftersom då kan ingen sätta sig emot och säga att så här har vi alltid gjort. Hon berättar

att på B-skolan så arbetar det relativt unga lärare som är öppna för att samarbeta och att detta kanske inte bara sker på deras egna villkor utan är villiga att göra detta på mer lika villkor. Dock anser hon att samarbetet trots allt sker på skolans villkor, men hon upplever ändå att samarbetet inom arbetslagen fungerar bra. De har gemensamma möten inom arbetslagen där de planerar för verksamheten, fritidspersonalen har även satsat på att ha egna möten så att de inte blir avskärmade från varandra då de arbetar i olika arbetslag. Hur utvärderingarna går till skiljer sig väldigt mycket från år till år, detta är på grund av att kommunen säger ena året att de ska använda en mall och andra året en annan mall. De har dels utvärderat på fritidshemmet, dels i arbetslagen och dels i tvärgrupper.

Även FP3 berättar att de arbetar i arbetslag, de som ingår i hans arbetslag är fyra fritidspedagoger, tre lärare samt två speciallärare. Han berättar att han tycker att samarbetet inom arbetslaget fungerar bra och att de är ett väldigt sammansvetsat gäng. Han tycker inte att någon i arbetslaget har mer att säga till om än andra men förklarar att det handlar mycket om hur man är som ledare. Han anser sig vara den från fritidshemmets sida som säger till mer, om vad han tycker och tänker. Han tror att det kan bero på att han är den som har arbetat där längst. Han påpekar att det gäller att prata och diskutera och att se till att alla kommer till tals, på så sätt fungerar allting bra. Nackdelen tycker han är att han upplever det som att fritidspedagogerna samarbetar med klasslärarna men att klasslärarna inte samarbetar med dem, detta poängterar han genom att säga att på förmiddagarna så är det sju vuxna på 72 barn men på eftermiddagarna är det fyra vuxna på 72 barn. Planeringen sker på onsdagar och går till så att mellan klockan 09:00 och 10:30 har de gemensam planering inom arbetslaget, därefter har han egen planering mellan klockan 11:30 och 13:00. Han berättar att under den egna planeringen så har han en timme på sig att planera för skolans aktiviteter och en halvtimme för att planera för fritidsverksamhetens aktiviteter. Utvärderingar sker genom enkäter men det är något de varit lite sämre på den sista tiden.

6.2.3 Helhetssyn

FP1 förklarade att hon var en stor förespråkare för att fritidshemmen skulle flytta in i skolan, hon hoppades att detta skulle leda till att man kunde jobba med en helhetssyn på barnen på ett helt annat sätt än tidigare. Hon berättade att innan så kunde det se ut så att barnen gick till ett morgonfritids, sedan till skolan och därefter till ett annat eftermiddagsfritids, det fanns även barns som efter eftermiddagsfritidset gick vidare till andra organisationer eller föreningar som till exempel scouterna. Hon berättade att barnen blev helt splittrade mellan alla dessa vuxna och deras olika värderingar.

FP1 berättade även att många var oroliga för att fritids skulle bli ”uppättna” av skolan och att den genuina fritidsverksamheten skulle gå förlorad, tyvärr anser hon att det fanns fog för den kritiken. Dock anser hon att genom att fritidshemmet flyttat in i skolan så arbetar de med en helhetssyn på ett annat sätt. Hon säger att barnen kommer till skolan och träffar vuxna de känner, det är samma ansikten för barnen hela dagen och barnen vet vad som förväntas av dem. Hon anser att helhetssynen på barnen under skolarbetet har vunnit enormt mycket mark och hon poängterar vikten av denna. Hon vill se på det hela som att de jobbar med barnen mellan 08:00 och 17:00, på den tiden ska de försöka lära barnen så mycket bra som möjligt under den tiden.

FP2 lyfter fram sig själv som en länk genom dagen för barnen, de ser henne på morgonen och eftermiddagen. Hon poängterar att man ska se barnet hela dagen, även om detta är ett uttryck som hon inte tycker om då hon kopplar det till att vara en kontrollant som övervakar barnen. Dock poängterar hon att detta innebär att hon finns där för barnen om de skulle behöva henne. Hon poängterar precis som tidigare nämnt att man har en gemensam strävan när man arbetar i arbetslag, de vill alla barnens bästa. Hon menar på att det är större skillnad mellan skola och fritidshem än mellan förskoleklass och fritidshem, skolan tycker hon är mer formell än förskoleklassen. Hon anser dock att i förskoleklassen så är alla lika involverade, både under förmiddagen och eftermiddagen. De har diskuterat i deras arbetslag och kommit fram till att både förmiddagen och eftermiddagen är lika viktiga och att det gäller att lägga lika mycket krut på bägge. Hon berättar om att de även diskuterat om att ha fritidsverksamheten insprängt under skoldagen, så att det blir en samlad skoldag då man har skola mellan klockan 8-15 men att i den tiden så ingår även fritidsverksamheten. Då får vissa barn undervisning i skolan och andra barn har fri lek som exempel, sen byts de av.

FP3 anser att ju fler vuxna det finns kring barnen desto bättre är det, det ska dock inte vara så många att man kliver över varandra men han poängterar att ju fler vuxna de är kring barnen ju mer ser man barnen. Han ser sig själv och den övriga fritidspersonalen som spindeln i nätet och menar på att det är de som ser barnen hela dagen. De finns där på morgonen för att ta emot barnen och de finns där på eftermiddagen när det är dags att för föräldrarna att hämta hem barnen.

6.2.4 Påverkan fritidshem – skola

För att ta reda på hur informanterna uppfattar fritidspedagogernas inverkan på skolans verksamhet samt skolans inverkan på fritidshemmen ställde jag frågan: ”Om man leker med tanken, hur tror du att skolans verksamhet skulle påverkas om fritidspedagogerna enbart

skulle arbeta på fritidshemmen?” samt frågan: ”Om jag ställer samma fråga igen men vänder på det, hur tror du att fritidsverksamheten skulle påverkas om fritidspedagogerna enbart arbetade på fritidshemmen?”

FP1 förklarar att hon tycker det finns en stor okunskap kring fritidshemspedagogernas arbete, hon säger att det är väldigt många som inte vet vilket målmedvetet arbete de egentligen gör. Hon tycker det känns tråkigt att det är de som arbetar med det här målmedvetna arbetet är dem som måste vara de som lyfter fram vilket bra arbete de egentligen gör. Fler borde engagera sig och komma in i fritidsverksamheten och se vad de gör där. Tyvärr har fritidspedagogerna för lite barnfri tid i hennes mening, för att göra pedagogiska dokumentationer och lyfta fram sitt arbete. Hon ansåg att om fritidspedagogerna inte skulle finnas i skolans verksamhet under dagen så skulle denna verksamhet komma att falla sönder. Detta menar hon är för att skolans verksamhet bygger så mycket på vad de gör och att de kommer in i skolklassen och tar halvklasser och så vidare. Om fritidspedagogerna enbart arbetar på fritidshemmen tror hon att fritidsverksamheten skulle bli mycket rikare och det skulle bli bättre pedagogisk dokumentation. Dock känner hon att det hela är en vågskål och menar på att det skulle vara svårt att behålla helhetssynen på barnen om detta skulle ske.

FP1 tar upp att hon tycker att man inte alltid tar till vara på varandras kunskaper och hon anser att man ska vara tillsammans och att verksamheten ska vara integrerad, hon skulle vilja att man knyter ihop säcken lite hårdare tillsammans till varandra och att det skulle blandas lite mer i skolan. Dock poängterar hon att detta måste ske på ett sunt sätt så att ingen blir slutkörd utan alla kan hinna med allt de behöver. Hon tror att ett sådant synsätt är viktigt för att man ska komma ifrån vi och dem tänket. Hon säger att det är olika kulturer som hon anser måste integreras med varandra.

FP2 berättar att när hon undervisade på Södertörns högskola så läste hon något om att det är lärarna som uppfattar samarbetet positivt, och att det var just för att det kommer in andra personer i klassrummen som stöttar och hjälper till. Detta menade hon leder till att lärarna får mer tid att fokusera och att hjälpa mindre grupper elever. Hon tror att det skulle vara ett ganska hårt slag mot skolan om inte fritidspedagogerna fanns där, det skulle vara en tillbakagång mot den gamla modellen. Hon tror att fritidsverksamheten skulle utarmas om inte fritidspedagogerna arbetade i skolan. Hon tror att rent ekonomiskt så skulle det inte fungera för skolan att fritidspedagogerna hade så mycket barnfri tid, då tror hon att fritidspedagogerna

skulle behöva börja arbeta deltid. Hon tror att det skulle leda till ett förfall av yrket eftersom ingen skulle vilja utbilda sig för att bli fritidspedagog om man enbart kunde arbeta deltid.

FP3 förklarar att han tror att det skulle vara ohållbart om fritidspedagogerna enbart arbetade på fritidshem, som tidigare nämnt så anser han att det är de som ser barnen hela dagen. De finns där på morgonen när barnen kommer, under skoldagen och det är fritidspedagogerna som är där på eftermiddagen och har föräldrakontakten, inte lärarna. Han anser att det är fritidspersonalen som är spindeln i nätet hela tiden och håller samman verksamheten. Han berättade att han tycker att samarbetet med lärarna fungerar bra även om det sker på skolans villkor, han menade att fritidspedagogerna samarbetar med lärarna men att lärarna inte samarbetar med dem. Detta poängterade han genom att säga att om han vart sjuk så finns det ingen lärare som skulle gå in och täcka upp för han på fritids, men om en lärare blir sjuk så är det fritidspersonalen som ska gå in och täcka upp. Han berättade att lärarna inte får en vikarie förrän de varit sjuka i mer än tre dagar, därför får fritidspersonalen täcka upp.

6.2.5 Direktiv

FP1 berättade för mig att hon tyckte att direktiven för hur fritidspedagoger bör arbeta är väldigt luddiga. Hon förklarade att det inte finns några klara riktlinjer, det finns inte heller någon arbetsbeskrivning för fritidspedagoger och inte heller några klara direktiv om hur verksamheten ska se ut och hur många timmar en fritidspedagog ska vara i skolan under lektionstider. Hon menar att hur arbetet gått till beror mycket på hur målmedveten fritidspersonalen och klasslärarna har varit. Hon menar även att detta har lett till att olika skolor har skapat sig egna kulturer, på vissa skolor råder en stark fritidskultur och på andra skolor så råder en stark skolkultur. Med dessa olika kulturer på skolorna anser hon att det blir ett väldigt ”vi och dem”-tänkande.

Man kunde tydligt märka att FP1 var väldigt hoppfull inför den nya läroplanen, det hon tyckte var så bra med den är att titeln fritidspedagog kommer att försvinna och man kommer istället att kallas för lärare i fritidshem. Detta påpekade hon är viktigt att vara medveten om för att annars kan man som fritidspedagog lätt känna sig bortglömd i den nya läroplanen. Alla kommer alltså att vara lärare på skolan, det kommer finnas klasslärare, lärare i fritidshem och lärare i förskoleklass. En annan sak som hon upplevde som positivt är att det kommer gå från *fritidshemmen bör* vilket var vad som stod i de allmänna råden till *fritidshemmen skall* vilket är det som anges i den nya läroplanen.

FP1 kommenterade att samarbetet mellan skola och fritidshem sker på skolans villkor, det tyckte hon märktes i läroplanen. Det uttryckte hon genom att hon påpekade hur det i läroplanen står att fritidshemmen ska komplettera skolan och inte tvärtom, att skolan ska komplettera fritidshemmen.

FP2 berättade att de tyvärr inte börjat arbeta så mycket med den nya läroplanen än, det är något de bara börjat skrapa på ytan om. Hon berättade att tack vare att hon haft lite undervisning på Södertörns högskola så har hon hunnit titta lite mer på läroplanen än de andra som arbetar på skolan. Dock anser hon att det är svårt med läroplanen eftersom hon upplever den vara väldigt skoltillvänd och att det är lätt att fritidsverksamheten försvinner i all text om skolan. Hon berättade att hon läst i facktidningen fritidspedagogen att det ska komma någonting som liknar texten *allmänna råd- kvalitet i fritidshem* där det uttryckligen kommer stå vad fritidspedagogerna ska göra. Hon berättade även att de anställda på skolan avvaktar lite med titta på läroplanen för de väntar på att höra vad deras chef tycker och att han ska ta ställning till hur de ska gå tillväga.

7. Analys:

Samtliga informanter påpekar hur samarbetet med skolan fungerar bra, dock tyder deras svar på att det finns ett missnöje då de anser att samarbetet sker på skolans villkor. Några exempel på detta kan vara när FP3 talar om hur fritidspersonalen är spindeln i nätet och att det är dem som håller samman verksamheten. När jag frågar om han upplever att det finns några nackdelar med att arbeta i arbetslag svarar han:

”Ja, det här är ju för, jag är ju med i fritidsnätverket där vi jämt talar om det här med samverkan. Vi samverkar med lärarna på förmiddagarna men lärarna samverkar inte med oss. Där har du nackdelen. På fritids är vi fyra vuxna på 72 barn, på förmiddagarna är vi sju vuxna på 72 barn. Så det är ju en ganska stor skillnad” (FP3).

Ett annat exempel på hur detta manifesterade sig kan vara när jag frågade om hur han upplever att samarbetet fungerar med klasslärarna.

”Jag tycker att det fungerar bra, jättebra. På förmiddagarna då, inte på eftermiddagarna. Visst vi har ju gjort så också att när, för att vi ska kunna få planering med lärarna, det har vi i en halvtimme då. Då går ju en lärare in på fritids just vid melliset då så att det är en halvtimme. Men låt oss säga att om

jag skulle bli sjuk så skulle ju inte någon av lärarna gå in och vikariera för mig, men blir en lärare sjuk då är det vi på fritids som får gå in och täcka upp. Blir jag sjuk så blir det en vikarie för mig men blir en lärare sjuk så går jag in och tar det och då blir det kanske en vikarie istället för mig. Så så ser det ut. Men man måste vara sjuk i mer än tre dagar för att få en vikarie, så då blir det ju vi som täcker upp ” (FP3).

Man kan även upptäcka det genom FP1s kommentar:

”Det är ju precis som det heter i läroplanen att fritids ska komplettera skolan, det heter ju inte att skolan ska komplettera fritids” (FP1).

Likaså kan detta upptäckas genom att analysera FP1 svar när hon förklarar hur hon ogillar att vissa säger att fritidspedagogerna kommer in i klassen för att hjälpa till. Hon ifrågasätter detta när hon säger:

”.../och sen så heter det ju också, någonting som jag har väldigt svårt för det är ju också att det kallas att vi ska komma och hjälpa till i klasserna och för mig är det helt alltså, jag arbetar. Jag menar jag kan hjälpa någon gammal dam över gatan men i vilket yrke hjälper man till egentligen? Alltså jag går ju in i klassen och arbetar. Även om det är läraren, alltså klassläraren som har planerat lektionen och i viss mån så har jag också varit med och planerat om det är någonting speciellt också såklart. Vi pratar ju med varandra också självklart, men det är ju klassläraren som har huvudansvaret för själva undervisningen, men att vi kommer in och arbetar” (FP1).

Detta citat gör att jag tolkar hennes uttalande som att hon är missnöjd med hur fritidspedagogernas kompetens inte lyfts fram, samt hur de får rollen som hjälpreda och att hon önskade att folk skulle lyfta fram det arbetet de egentligen utför.

Utifrån undersökningen skolverket gjorde då de utvärderade fritidsverksamheterna har de dragit ett antal slutsatser, där ibland fanns slutsatsen att både föräldrar och personal anser att samverkan mellan skola och fritidshem är på väg åt rätt håll, men att personalen upplever att kvaliteten på verksamheten kunde vara mycket bättre. Detta ansåg skolverket leder till en frustration hos personalen då de vill ge barnen bättre omsorg och fler aktiviteter. En bakomliggande orsak till att personalen uppfattar det som att kvaliteten i verksamheten kunde förbättras verkar bland annat bero på problemet att samverkan med skolan, sällan sker samarbetet på fritidspedagogens villkor, en annan orsak kan vara den ständigt växande

barngruppen. Enligt rapporten verkar de flesta forskare vara överens om att fritidspedagogerna fungerar som en resurs för skolan. Samarbetet mellan lärare och fritidspedagoger anser forskarna ske under skoltid men inte under den skolfria tiden. Det som sker är alltså främst en förstärkning av skolans resurser (Skolverket 2000).

Om man ser på detta utifrån ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv kan man säga att säga att då fritidspedagogerna uppfattar att samarbetet sker på skolans och klasslärarnas villkor, så påverkar detta hur fritidspedagogerna uppför sig och därmed fungerar det som en självuppfyllande profetia. Detta gäller ju såklart även klasslärarna som upplever att samarbetet sker på deras villkor och därför visar sig detta genom deras handlingar. Denna tolkning anser jag får stöd av Trost och Levin då de refererar till två andra forskare som hävdar att om en person definierar en situation som verklig blir den även verklig i sina konsekvenser. Alltså uppfattar personen inte bara sin verklighet, utan uppfattningen styr även hur personen väljer att bete sig. Trost och Levin påpekar dock att eftersom vi definierar om situationer konstant så finns möjligheten att ändra uppfattning och i och med det även ändra vårt handlande (Trost & Levin 2004). Om fritidspersonalen och klasslärarna omdefinierar situationen och kommer fram till att samarbetet sker på lika villkor så kommer detta att manifesteras sig i verkligheten genom de inblandades kommande handlingar. Ser man alltså på detta problem genom symbolisk interaktionistiskt perspektiv så är det något som går att förändra, de olika aktörerna behöver alltså definiera om situationen därigenom ändra sitt beteende. Boglind skriver att bara genom andras reaktioner på mina egna handlingar kan jag upptäcka mig själv som både subjekt och objekt. Genom andra formas min egen identitet, det egna jaget behöver enligt författaren andra som accepterar det som samspelspartner. Detta eftersom det egna jaget eller identiteten endast skapas samt underhålls via samspel, det egna jaget bör inte ses som en egenskap utan snarare som en relation. Istället för att undersöka vilka egenskaper jaget har bör man istället studera hans eller hennes relationer till andra. (Boglind 1975)

Att det inte finns några klara direktiv för hur fritidsverksamheten ska bedrivas samt att det inte finns någon arbetsbeskrivning för fritidspedagoger upplevs som ett stort problem hos en av informanterna. Dessa åsikter visar sig då jag frågar henne varför vissa samarbeten fungerar bättre än andra, svarar hon att:

”För att det inte finns några klara riktlinjer. Det är först nu som det står i läroplanen att det ska olika saker. Förut har det varit väldigt väldigt luddigt. Så det handlar väldigt mycket om hur målmedveten fritidspersonalen har varit och hur målmedveten skolpersonalen, nej jag menar klassläraren har varit. Och det har inte funnits klara direktiv för hur verksamheten ska se ut, inte heller om hur många timmar fritidspersonalen ska vara i skolan under lektionstid. Det finns det fortfarande inte. Det finns inte ens en arbetsbeskrivning för fritidspedagoger. Så det är väldigt väldigt luddigt. Så det är väldigt mycket att man har skapat sig en, vad ska vi kalla det? Egna kulturer för olika skolor, och de här kulturerna som jag anser det kan se väldigt annorlunda ut. På vissa skolor kan det finnas en väldigt stark fritidskultur och på andra ställen kan det finnas en väldigt stark skolkultur. Då blir det vi och dem väldigt mycket. Här upplever inte jag det så mycket, men det har sett väldigt olika ut på olika skolor. Det här har dem inte arbetat med målmedvetet någonstans ifrån.” (FP1).

Hon håller ändå en stor tilltro till den nya skollagen och läroplanen och hoppas på att verksamheten kommer att förändras i och med de nya klarare direktiven. Hon förklarar att hon tycker det är bra att titeln fritidspedagoger kommer förändras och att de i framtiden kommer att tituleras lärare i fritidshem. Hon anser att det blir lättare att förstå och applicera läroplanen på fritidsverksamheten då.

Som tidigare nämnt var läroplanen från en början utformad och formulerad utifrån skolans verksamhet, detta skriver skolverket i *allmänna råd för fritidshem*. Läroplanen angav mål och riktlinjer samt värdegrunden och uppdraget skrivna för skolans verksamhet. 1998 anpassades den för att kunna användas i fritidshemmen (Skolverket 2007). Som jag tidigare nämnt i inledningen och i teoridelen så gäller inte Lpo 94 fullt ut i fritidsverksamheten. Forskarna skriver att då fritidshem och skolan har integrerats med varandra, har detta lett till att fritidshemmen har fått nya styrdokument. Numera omfattas verksamheten av läroplanen för grundskola även kallad Lpo 94. Anledningen till att läroplanen inte gäller fullt ut för fritidshemmen, är på grund av att detta är en frivillig verksamhet där alla barn inte behöver vara inskrivna (Torstenson-Ed & Johansson 2000).

FP1 berättar även att hon tycker det kommer bli lättare med den nya läroplanen och att det då kommer heta att de *ska* olika saker. Tidigare har det nämligen varit råd och nu kommer det gå över till att bli krav. Detta tror hon kommer göra att arbetet fungerar bättre.

Även FP2 talade om den nya läroplanen, hon berättade att de inte börjat arbeta med den så mycket ännu och att hon genom Södertörns högskola fått tillfälle att titta på texten mer än hennes kollegor. Hon tyckte dock att det var svårt att tyda läroplanen då hon upplever den vara väldigt skoltillvänd och hennes farhågor är att fritidsverksamheten kommer att försvinna i all text om skolan. Hon talade även om att hon läst i facktidningen för fritidspedagoger att det kommer komma någonting som liknar *allmänna råd för fritidshem* där det uttryckligen kommer att vara listat vad skolverket kräver att fritidspedagogerna gör. Den texten tror hon kommer underlätta fritidspedagogernas arbete, just eftersom hon tycker att läroplanen är lätt att känna sig vilse i.

Alltså upplevde de två fritidspedagogerna den nya läroplanen på olika sätt, en tror att det kommer föra fritidsverksamheten framåt då det blir tydligare direktiv och råden förändras från just råd till krav. Den andra gav uttryck för att uppleva den nya läroplanen som komplicerad och skoltillvänd, hon tror att det blir lätt att känna sig vilse i läroplanen och hoppas istället på den text hon läst om i facktidningen och som liknar *allmänna råd för fritidshem*.

Enligt Lpo11 har skolan som uppdrag att gynna barnens harmoniska utveckling, skolan ska åstadkomma detta genom att presentera undervisning som är varierad och välbalanserad sammansatt av arbetsformer och innehåll. Genom gemensamma erfarenheter och skolans sociala och kulturella värld skapas förutsättningar för utveckling och lärande där olika kunskapsformer kan ses som delar av en helhet. Barnens utveckling och lärande kan bli rikare om förskoleklassens, fritidshemmets och skolans pedagogiska synsätt möts (Lpo 11).

Fritidspedagogerna talade om hur viktigt de ansåg att det var med helhetssynen på barnen, de talade om att det är de som ser barnen hela dagen, från morgon till kväll. De finns där som ett stöd för barnen genom skoldagen. FP1 berättar att hon tycker att helhetssynen på barnen under skolåret har vunnit enormt mycket mark i och med att fritidsverksamheten och skolan integrerats. Hon poängterar även hur viktigt det är att de har en helhetssyn på barnen. Hon vill se på det hela som att de jobbar med barnen mellan 08:00 och 17:00, på den tiden ska de försöka lära barnen så mycket bra som möjligt. FP2 lyfter fram sig själv som en länk genom dagen för barnen, hon berättar att de ser henne på morgonen och eftermiddagen. Hon poängterar att man ska se barnet hela dagen och att detta innebär att hon finns där för barnen om de skulle behöva henne. Hon påpekar precis som tidigare nämnt att man har en gemensam strävan när man arbetar i arbetslag, de vill alla barnens bästa. FP3 anser att desto fler vuxna det finns kring barnen desto bättre är det. Dock påpekar han att det inte ska vara så många att

man kliver över varandra men han poängterar ändå att ju fler vuxna de är kring barnen ju mer ser man barnen. Han ser sig själv och den övriga fritidspersonalen som spindeln i nätet och menar på att det är dem som ser barnen hela dagen. De finns där på morgonen för att ta emot barnen och de finns där på eftermiddagen när det är dags att för föräldrarna att hämta hem barnen.

Enligt läroplanen så ska samarbetsformer utvecklas mellan skola, fritidshem och förskoleklass, detta för att vara till stöd för elevernas lärande och utveckling. Samarbetet mellan de olika verksamheterna i skolansvärld ska utgå från de nationella samt lokala riktlinjerna och målen som gäller för de olika verksamheterna. Det är rektorns ansvar att se till att dessa samarbetsformer utvecklas (Lpo 94).

De olika informanterna hade olika erfarenheter från att arbeta i arbetslag, dessa arbetslag var även indelade på olika vis. De olika rektorerna har alltså valt att lägga upp samarbetet på olika sätt, på A-skolan skedde ingen schemalagd planering tillsammans med lärarna till skillnad mot B- och C-skolan. Detta kan vi se genom vad de olika svaren informanterna angett angående frågan hur arbetslagen är uppdelade på deras skola.

FP 1 förklarade exempelvis att de arbetade i arbetslag men att arbetslagen var indelade så att det finns ett fritidsarbetslag för personalen som arbetar på fritidshemmet, och sedan separata arbetslag för klasslärarna. På A-skolan skedde det inga schemalagda möten, varken APT det vill säga arbetsplatsträffar eller elevvårdsmöten. Klasslärarna planerade verksamheten under skoltid och fritidspersonalen planerar fritidsverksamheten inom deras fritidsarbetslag. Dock upplever FP1 ändå att det finns en stor öppenhet mellan de flesta klasslärarna och fritidspersonalen. *”Det är ganska vanligt att det sker korridorsplanering och korridorsutvärdering” (FP1).*

FP2 berättar att de arbetar i fyra olika arbetslag på B-skolan, i hennes arbetslag är det personalen från förskoleklassen som samarbetar. De är sju stycken personer som arbetar heltid i förskoleklasserna. Hon berättade även om de andra arbetslagen på hennes skola, där ser det lite annorlunda ut. I de arbetslagen är bara fem stycken anställda som arbetar tillsammans, det är två lärare och tre fritidspedagoger. I varje arbetslag finns det en person som är fritidsansvarig och då ska föra fritidshemmets talan och lyfta fram viktiga frågor, inom FP2s arbetslag så är det hon som är fritidsansvarig.

Även FP3 berättar att de arbetar i arbetslag, i hans arbetslag ingår fyra fritidspedagoger, tre lärare samt två speciallärare. Han berättar att han tycker att samarbetet inom arbetslaget fungerar bra och anser att de är ett väldigt sammansvetsat gäng. Han tycker nog ändå inte att någon i arbetslaget har mer att säga till om än andra, men förklarar att det handlar mycket om hur man är som ledare. Han anser sig vara den från fritidshemmets sida som säger till och ger uttryck för vad han tycker och tänker. Han tror att det kan bero på att han är den som har arbetat där längst. Han påpekar att det gäller att prata och diskutera och att se till att alla kommer till tals, på så sätt fungerar allting bra.

Enligt Boglind förstärks tolkningar eller situationsdefinitioner om de blir gemensamma för många olika individer, och där igenom bildar en "social verklighet". Författaren förklarar att om dessa gemensamma tolkningarna bildar en social verklighet som folk rent allmänt erkänner eller följer så leder detta till att tolkningen förstärks (Boglind 1975). Utifrån ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv kan man alltså anta att om alla inblandade i arbetslaget har en uppfattning om hur samarbetet i arbetslaget ska gå till, så kommer denna uppfattning att stärkas genom detta. De inblandade kommer alltså ha en situationsdefinition av exempelvis planeringstillfälle, alltså kommer de inblandade uppföra sig på ett visst sätt under planeringen som är accepterat av de övriga inblandade. Boglind skriver om Homans interaktionism som en ett inläringstillfälle och menar på att genom interaktionen så lär sig de inblandade vilka beteenden som är lönsamma, då de belönar eller bestraffar varandra för olika handlingar (Boglind 1975). FP3 har alltså lärt sig att ta för sig i möten med arbetslaget, eventuellt har han lärt sig att det lönar sig att göra sin röst hörd under mötena. FP1 däremot har lärt sig att planering av skolverksamheten är någonting som lärarna gör och om hon skulle gå in där och försöka ta över skulle säkerligen detta beteende bestraffas.

De tre informanterna upplever sin yrkesroll på olika sätt, åtminstone förklarar de sin yrkesroll på olika sätt. Jag ser dock en röd tråd genom informanternas svar, de är alla intresserade av att ge barnen den bästa omsorgen. Jag ställer mig frågande till om detta kan bero på det som FP1 nämnde i intervjun om att det inte finns någon arbetsbeskrivning för fritidspedagoger.

När jag ställde frågan om hur fritidspedagogerna såg på sin yrkesroll berättade FP 1 att många hon möter frågar henne om hon fortfarande arbetar på fritidshem. Vilket hon

svarar att hon gör för att hon älskar sitt arbete och finner stor glädje i det. Hon tyckte att även om fritidsverksamheten har utvecklats och förändrats under den tiden hon varit verksam i yrket så uppskattar hon verkligen sitt yrke. Hon upplever att med de förändringarna som skett så har en helhetssyn på barnens utveckling vunnit stor mark och hon upplever att förändringarna har lett till många förbättringar. Hon upplever även föräldrakontakten som väldigt givande. Däremot stör hon sig på att folk säger att fritidspedagogerna kommer in i klassen och hjälper till, hon menar att de kommer in och arbetar. Det verkar vara något som FP1 anser borde förtydligas.

FP 2 förklarade att hon är en väldigt social person som anser att man bygger en form av kultur då man interagerar med andra. Hon berättade att hon alltid haft en känsla av att hon vill ge sitt bästa till barnen och att hjälpa dem att utvecklas och lära sig saker på ett bra sätt. Hon berättade att hennes uppgift är att finnas där för barnen som en länk genom hela skoldagen, de ser henne på morgonen och på eftermiddagen. Hon vill finnas där för barnen om de skulle behöva henne.

FP3 förklarade att eftersom hans lungsjukdom sätter sig på lungorna, kan han inte skrika eller vara särskilt högljudd. Det tycker han att man inte behöver vara. Han anser att om man är bestämd, konsekvent och rak från början så lär sig barnen att hantera det, det räcker med att ha blicken. När han säger att det räcker med blicken så menar han att med blicken kan man säga att: ”du det där är faktiskt inte ok”. Han menar att det gör barnen lugnare. Han påpekade även att de har ettor just nu förklarade att när man går i ettan så är man mer livlig än i andra årskurser. Barn är barn och det gäller att kunna ta att de är livliga och stänga av det ibland säger han.

8. Slutsats:

Fritidspedagogerna ger uttryck för att samarbetet med lärarna fungerar väl, dock upplevs samarbetet ske på skolans och lärarnas villkor. Detta i sin tur leder till att fritidspedagogerna känner sig bortglömda och icke uppskattade.

8.1 Slutdiskussion:

De tre fritidspedagogerna ser dels sin yrkesroll på samma sätt då de delar uppfattningen om att de vill barnens bästa. Dock uttrycker fritidspedagogerna sig på olika sätt. FP1 säger att hon finner stor glädje i sitt arbete och att förändringarna som har skett gällande

fritidsverksamheten har lett till en bättre helhetssyn på barnen. Hon anser att de förändringar som har skett är mestadels positiva förändringar. FP2 talar om hur hon anser att den sociala delen är otroligt viktig och att hon anser att man bygger en form av kultur då man interagerar med andra människor. Hon vill ge sitt bästa till barnen och att hjälpa dem att utvecklas och lära sig saker. FP3 påpekade hans oförmåga till att höja rösten, han anser att om man är bestämd, konsekvent och rak från början så lär sig barnen att hantera det, det räcker med att ha blicken med den kan man säga att: ”du det där är faktiskt inte ok”. Han påpekade även att de just nu har ettor och att när man går i ettan så är man mer livlig än i andra årskurser, han poängterade barn är barn och det gäller att kunna ta att det och stänga av det ibland.

Samarbetsformerna ser olika ut på de olika skolorna. På A-skolan där FP1 arbetar sker inga schemalagda möten eller planeringar tillsammans med klasslärarna, fritidspedagoger har ett arbetslag som är segregerat från lärarna. FP1 arbetar i klassen på förmiddagarna då hon går in och tar en grupp barn så att läraren kan fokusera på mindre grupper elever och ge mer individuell undervisning än i helklass. Dessa lektioner planeras inte av FP1 utan hon får fråga klassläraren vad denna har planerat för dagen. FP2 arbetar i förskoleklass där fritidsverksamheten är integrerad med skoldagen, då fritidsverksamheten för 6-åringarna är i samma lokaler som förskoleklassens verksamhet. I hennes arbetslag anser de att förmiddagar och eftermiddagar är lika viktiga och att man måste fördela sin energi jämt över de olika delarna på dagen. De planerar verksamheten tillsammans på gemensamma möte, och de har en fritidsansvarig i varje arbetslag som för fritidsverksamhetens talan under mötena. FP3 arbetar vissa dagar i klassen under förmiddagarna, detta sker vid livskunskap eller idrott. För övrigt arbetar FP3 på fritidshemmet. Planering sker tillsammans med arbetslaget och individuellt, i arbetslaget finns fritidspedagoger, lärare och speciallärare.

Fritidspedagogerna ger uttryck för att samarbetet fungerar bra, ändå får jag intrycket av att det inte fungerar så bra då samtliga fritidspedagoger påpekar att samarbetet sker på skolans villkor. FP1 till exempel säger att det står i läroplanen att fritidsverksamheten ska komplettera skolan och inte tvärt om. FP2 anser att de anställda på B-skolan är relativt unga och är villiga att samarbeta även om det inte sker på deras villkor, ändå påpekar hon att samarbetet sker på skolans villkor. FP3 menar att fritidspedagogerna samarbetar med klasslärarna men att klasslärarna samarbetar inte med dem. Han poängterar sin åsikt genom att säga att om han blir sjuk så finns det ingen lärare som går in och fyller upp för honom. Men råkar en lärare vara sjuk ska han som fritidspedagog gå in i klassen och täcka upp, han berättade att det tar tre dagar innan klassläraren får en vikarie i klassen.

Det skulle vara intressant att forska vidare kring hur fritidspedagoger ser på sin yrkesroll samt hur fritidspedagogerna upplever samarbetet med lärarna. Jag skulle vilja undersöka om den nya skollagen och läroplanen påverkar situationen i skolan. Enligt mina tolkningar upplever fritidspedagogerna sig vara bortglömda och icke uppskattade. De anser sig vara limmet som håller ihop verksamheten i fogarna då det är dem som kommer in i skolans verksamhet och gör det möjligt för klasslärarna att ta mindre grupper barn och på så sätt lättare kan hjälpa barnen på en individuell nivå. Dock kommer inte klasslärarna in på fritidshemmen och arbetar, därför upplever fritidspedagogerna att samarbetet sker på skolans villkor. När den nya läroplanen kommer ut så kommer titeln fritidspedagog förändras till lärare i fritidshem, detta kan komma att leda till att situationen för dessa personer förändras och att fritidspedagogernas status lyfts. Därför skulle det vara intressant att senare forska vidare kring dessa frågeställningar och se om det skett några förändringar från nu till då.

Ett examensarbete skriven vårterminen 2005 av Nilsson och Nilsson har undersökt lärare och fritidspedagogers syn på fritidspedagogens yrkesroll i skolan. I detta examensarbete så är huvudsyftet att undersöka om det finns några likheter eller skillnader mellan lärarna och fritidspedagogernas uppfattning om fritidspedagogens yrkesroll. Resultaten från intervjuerna upplevdes av forskarna som varierande. Lärarna uppfattades som att de ansåg att fritidspedagogerna var en resurs i skolan dock hade lärarna olika uppfattningar om vad ordet resurs innebar. Fritidspedagogerna upplevdes ha ett generellt missnöje gällande arbetsfördelningen i skolan, de uttryckte ett problem vilket var att de inte hade lika mycket ork kvar till eftermiddagarna i fritidshemmen då de fått lägga största delen av deras energi i skolan. Forskarna kom fram till slutsatsen att fritidspedagogerna hade ett annat förhållningssätt till barnen än vad lärarna hade, att fritidspedagogerna är viktiga för barnen när det kommer till den sociala delen samt att fritidspedagogerna är behövda i skolan och på fritidshemmet.

Jag anser att det finns likheter mellan Nilsson och Nilssons resultat och mitt eget. Exempelvis visade Nilsson och Nilssons resultat att fritidspedagogerna uttryckte ett problem med att de inte hade tillräckligt med energi kvar till eftermiddagarna då så mycket energi gick åt under skolans verksamhet på förmiddagarna. Detta liknar det FP2 förklarar att de diskuterat kring hur de ska fördela arbetsdagen. I hennes arbetslag började de senare om dagarna då de har diskuterat och kommit fram till att eftermiddagen är minst lika viktig som förmiddagen. En annan likhet är att i Nilsson och Nilssons rapport så förklaras det att lärarna uppfattades som en resurs i skolan, detta har även min informant FP1 gett uttryck för när hon påpekar hennes

avsky mot att folk kallar det "hjälpa till" när de egentligen går in i klassen och utför ett arbete. Detta tycker jag tyder på ett missnöje hos FP1 och ett uttryck för att hon upplever hennes kompetens som osedd.

Skolverket utförde en utvärdering av kvalitén i fritidshemmen år 2000, denna utvärdering presenterades i en rapport vilket fick namnet rapport 186. Syftet med denna utvärdering var att studera effekterna på kvaliteten i fritidshemmen. Utifrån utvärderingen har skolverket dragit ett antal slutsatser, bland annat slutsatsen att både föräldrar och personal anser att samverkan mellan skola och fritidshem är på väg åt rätt håll men att personalen ändå upplever att kvaliteten på verksamheten kunde vara mycket bättre. Då personalen anser att kvaliteten kan förbättras leder detta till frustration hos personalen. De vill ge barnen bättre omsorg och fler aktiviteter. En bakomliggande orsak till att personalen uppfattar det som att kvaliteten i verksamheten kunde bli bättre är bland annat problem att samverka med skolan sällan sker på fritidspedagogens villkor, en annan orsak kan vara den ständigt växande barngruppen. Enligt skolverkets rapport 186 verkar de flesta forskare vara överens om att fritidspedagogerna fungerar som en resurs för skolan. Samarbetet mellan lärare och fritidspedagoger anser forskarna ske under skoltid men inte under den skolfria tiden.

Här finns det en solklar likhet med mitt resultat, alla mina informanter berättar att samarbetet sker på skolans villkor. FP3 sa rakt ut att fritidspedagogerna samarbetar med lärarna men att lärarna inte samarbetar med dem. FP1 påpekade hur styrdokumentens formuleringar angav att fritidsverksamheten ska komplettera skolan och att texten inte var formulerad åt andra hållet. Även FP2 ansåg att samarbetet med skolan sker på skolans villkor.

Litteraturförteckning:

Tryckt litteratur:

- Boglind (1975) *Den symboliska interaktionismen; bakgrund och utveckling* i Berg, Lars-Erik (red.) (1975). *Medvetandets sociologi: en introduktion till symbolisk interaktionism*. Stockholm: Wahlström & Widstrand
- Blumer, Herbert (1986[1969]). *Symbolic interactionism: perspective and method*. Berkeley: University of California Press
- *Finns fritids?: en utvärdering av kvalitet i fritidshem*. (2000). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=598>
- Hansen, Monica (2000a). *Fritidspedagogen - en av lärarna i skolan*. I *Skolan möter förskolan och fritidshemmet / Gunni Kärrby (red.)* Lund : Studentlitteratur, 2000.
- *Kvalitet i fritidshem: allmänna råd och kommentarer*. (2007). Stockholm: Skolverket, även tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=1727>
- Larsen, Ann Kristin (2009). *Metod helt enkelt: en introduktion till samhällsvetenskaplig metod*. 1. uppl. Malmö: Gleerup
- Patel, Runa & Davidson, Bo (2003). *Forskningsmetodikens grunder: att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. 3., [uppdaterade] uppl. Lund: Studentlitteratur
- Skolverkets rapport nr 186
- Thomassen, Magdalene (2007). *Vetenskap, kunskap och praxis: introduktion till vetenskapsfilosofi*. 1. uppl. Malmö: Gleerups utbildning
- Torstenson-Ed, Tullie & Johansson, Inge (2000). *Fritidshemmet i forskning och förändring: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Statens skolverk, även tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=597>
- Trost, Jan & Levin, Irene (2004). *Att förstå vardagen: med ett symbolisk interaktionistiskt perspektiv*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Litteratur från internet:

Nilsson, M och Nilsson, H (2006) - *Lärares och fritidspedagogers syn på fritidspedagogens yrkesroll i skolan*. <http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?searchId=3&pid=diva2:230047>

Olsson:

<http://www.forskning.se/temaninteraktivt/teman/fritidshem.4.2ac1d9f612b59a0254b8000752.html>

Skollagen 1985:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=1985:1100#K2a>

Skollagen 2011:

<http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800#K14>

Skolverket -Läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshem 1994:

<http://www.skolverket.se/publikationer?id=1069>

Skolverket -Läroplanen för grundskola, förskoleklass och fritidshem 2011:

http://www.skolverket.se/content/1/c6/02/38/94/Lgr11_kap1_2.pdf

Skolverket - Pressmeddelande:

<http://www.skolverket.se/sb/d/4387/a/24530;jsessionid=620732AE12D9A5C5343E8E999B3654CA>

Vetenskapsrådet – forskningsetiska principer:

http://www.vr.se/download/18.7f7bb63a11eb5b697f3800012802/forskningsetiska_principer_tf_2002.pdf

Muntliga källor:

Fritidspedagog 1 på A-skolan

Fritidspedagog 2 på B-skolan

Fritidspedagog 3 på C-skolan

Bilaga 1:

Intervjufrågor:

Om intervjupersonen:

Vad är ditt namn?

Vilken titel har du?

Vad har du för utbildning?

Hur lång erfarenhet har du i yrket?

Hur ser en arbetsdag ut för dig?

Om fritidshemmet:

Hur många anställda finns det på fritidshemmet?

Hur många barn finns det i barngruppen?

Har man som fritidspedagog ansvarsbarn eller har ni kollektivt ansvar för alla barn?

Yrkesroll:

Hur ser du på din yrkesroll?

Hur tror du att andra ser på din yrkesroll?

Vad har du för arbetsuppgifter?

Vilken kompetens besitter du som fritidspedagog?

Upplever du att denna kompetens skiljer sig från lärarnas kompetens?

I så fall på vilket sätt?

(Om intervjupersonen arbetar i skolan under dagtid)

Hur tror du skolan och undervisningen skulle påverkas om fritidspedagoger enbart skulle arbeta på fritidshemmen?

Hur tror du att verksamheten på fritidshemmet skulle förändras om fritidspedagoger enbart arbetade på fritidshemmen?

Arbetslag:

Ingår du i ett arbetslag?

I så fall vilka ingår i ditt arbetslag?

Vad har de för utbildning?

Hur fungerar samarbetet i ditt arbetslag?

Finns det någon som kan bestämma mer än andra i arbetslaget?

Anser du att någonting är positivt med att arbeta i ett arbetslag?

Anser du att någonting är negativt med att arbeta i ett arbetslag?

(om inte ingår i arbetslag)

Anser du att någonting är positivt med att inte arbeta i ett arbetslag?

Anser du att någonting är negativt med att inte arbeta i ett arbetslag?

Har du något sorts samarbete med någon?

Planering/Utvärdering:

Hur gör du när du har planering? Sker detta själv eller tillsammans med andra?

Hur gör ni utvärderingar?

Anpassar ni verksamheten utifrån vilka barn som finns i barngruppen?

I så fall hur går ni tillväga för att fatta beslut om hur verksamheten ska anpassas?

Om du fick välja hur skulle du organisera din arbetstid för att tillföra så mycket som möjligt till verksamheten?